

"Khi được tin ông Di&#223;m b&#223; l&#223;t đ&#223;, H&#223; Chí Minh nói với ký giả công sở danh tiếng, Wilfrid Burchett: "Tôi không thể nghĩ rằng tôi là M&#223; ngu đ&#223;n th&#223;".



### ***T&#223;ng Th&#223;ng Ng&#223; Đ&#223;ng Đ&#223;m sang thăm Hoa K&#223;***

Đây là một trong những bài viết mà mọi người nên đọc nhất là những Nhân sĩ, T&#223;ng, Tá, chính trị gia ... "có công" trong biên cương là "Cách Mạng 1963" !

Trong những năm qua, tôi đã có nói cho anh em biết một số nhân đồ nh&#223; các lãnh tụ công sở khi được tin về Ông Thủ tướng Ngô Đình Di&#223;m b&#223; đ&#223;o chánh và sát h&#223;i.

Các lãnh tụ Việt Công Miền Nam, như Nguyễn Hữu Thọ, học Mi&#223;n Bắc, như Võ Nguyên Giáp, và công ông H&#223; Chí Minh, đều có nhân đồ nh&#223; biên cương này.

Hôm nay, tôi nhắc lại những nhân xét đó, và thêm vào đó, tôi xin kể thêm vài chuyện mà chính tai tôi đã được nghe, được biết là nhân đồ nh&#223; Ông H&#223; Chí Minh, từ miền nam miền bắc đã được nghe chính Ông H&#223; nói.

Có biết những chuyện này mọi người có chút li&#223;u đ&#223; tr&#223; l&#223;i cho những người lập luận rằng "giết Ông Di&#223;m là một điều cần đ&#223; tr&#223; h&#223;u v&#223;n".

Những nay thì rõ ràng rằng rằng đó là lợi ích mà tay trái của một số nhân vật, quân sự và dân sự, đi với dân tộc Việt Nam, không những đi với hai triệu người đã phải bỏ quê hương đi tìm nơi an thân, mà ngay cả một số chức vụ người Miền Nam đang phải sống trong ô nhiễm, đàn áp, đói rách, mà chết công sở đã áp đặt lên họ.

Tôi kể lại sau đây những thông tin thu&#223;t của báo chí và học giả, mà tôi đã có dịp nhắc đến trong bài đi&#223;m sách "The Year of the Hare" của Giáo Sĩ Francis Xavier Winters năm 1999 cho tạp chí &#223;n Đ&#223; "World Affairs": " Một quan đi&#223;m mọi về về đ&#223;o chánh tháng 11, 1963: Ngô Đình Di&#223;m không phải là kẻ tác quái mà là một nạn nhân của thế dân" (Bài này đã được dịch ra tiếng Việt, in ra và phát cho người đọc. L&#223; T&#223;ng Ni&#223;m T&#223;ng Th&#223;ng năm 1999). Tôi xin trích lại một y đ&#223;n sau đây:

"Khi được tin ông Di&#223;m b&#223; l&#223;t đ&#223;, H&#223; Chí Minh nói với ký giả công sở danh tiếng, Wilfrid Burchett: "Tôi không thể nghĩ rằng tôi là M&#223; ngu đ&#223;n th&#223;".

Khi tướng Võ Nguyên Giáp và những đồng chí còn sống sót của ông gặp Ông McNamara ở Hà Nội tháng 11 năm 1995, họ nói rằng:

"Chính sách Kennedy ở Việt Nam sai lầm họ nói. Ngô Đình Di&#223;m là một người có tinh thần quốc gia, không khi nào ông chịu đ&#223; cho người M&#223; dành quyền đi&#223;u khiển chỉn tranh, và sống người M&#223; dành quyền đã đ&#223;a người M&#223; đ&#223;n th&#223;t b&#223;i đ&#223;t giá.

> Cho nên, kết quả của cuộc đảo chánh lật đổ ông Diệm năm 1963 là sự kết thúc sự m [sự hi&#223;n di&#223;n] Hoa Kỳ ở Việt Nam, mà tôi đi&#223;u đáng làm cho ngạc&#223;i ta ngạc&#223;c nhiên"

"Và đài phát thanh Hà Nội nói: "Do sự lật đổ Ngô Đình Diệm và em ông là Ngô Đình Nhu, tôi đi&#223;u quyết M&#223; đã tự mình hủy diệt những cơ sở chính trị mà họ đã mất biết bao nhiêu năm để xây dựng"

"Về phía các lãnh tụ. Một Trần Gi&#223;i Ph&#223;ng Mi&#223;n Nam thì họ không ngờ là họ là may mắn như thế. Nguyễn Hữu Thọ nói với báo Nhân Dân: "Sự lật đổ Diệm là một món quà mà Trần ban cho chúng tôi."

Và Phó Chủ tịch Trần Nam Trung nói: "Tôi M&#223; quy&#223;t định đi&#223;ng a gi&#223;a dòng. Chúng tôi không khi nào tìm kiếm một người hay một người hi&#223;n Diệm."

Trên đây là chuyện báo chí và các giới ngoài quốc gia. Bây giờ tôi xin kể ba chuyện mà chính tôi đã đi&#223;c tai nghe một thời kỳ những người trong cuộc. Những chuyện này vừa có một giá trị nhân chứng, vừa có một giá trị lớn về lịch sử, và đi&#223;i với chúng ta, những người kính mến Tình Thế, nó làm cho ta hãnh diện là "Diemiste" (Năm 1955, người trẻ ở Trocadéro, Paris, một người Pháp mà người tôi là "espèce de Diemiste", khi với tôi xe tôi, vì ông ta cho rằng tôi đã c&#223;n đi&#223;ng xe ông, và tôi rất lấy làm hãnh diện bởi một người như vậy...)

1/ Trong những năm trước 1963, trong sự kiện M&#223; ở Sài Gòn có ông Keyes Beech, đi&#223;c phái viên của báo Chicago Tribune, một nhà báo rất đi&#223;c kính trọng. Năm 1963 ông này không vào hu&#223;a với đám ký giả chung Tình Thế. Sau 1963, ông vẫn đi&#223;c ở Sài Gòn, và ông vẫn thân thiện với tôi. Ông th&#223;nh tho&#223;ng với tôi đến nhà ông ở phố Ngô. Ngoại&#223;i Giao ăn cơm. Một hôm, trong những chuyện ông kể tôi nghe có chuyện sau đây.

Ông nói: "You know, on the afternoon of the day President Diem was overthrown, I was in a bar in Pnom-Penh. Sitting next to me was Wilfrid Burchett. We were not friends. But on hearing the news about President Diem's death, he turned to me and said: "It's unbelievable! They have killed the only man with the ideas and the organisation that can stop us". ("Thật là không thể tin được: chúng nó đã giết chết người duy nhất có tư tưởng và tổ chức có thể chặn chúng tôi"). Burchett không nói rõ "chúng nó" và "chúng tôi" là ai, nhưng ta cũng có thể thấy rõ là "chúng nó" là phe chung cộng, và "chúng tôi" là phe cộng sự.

2/ Lúc trẻ, trước năm 1945, ở Huế, tôi quen bà Hồ Thị M&#223;ng Chi. Bà này là con Chủ tịch Tình Thế Hồ Đ&#223;c Kh&#223;i, cháu gái Bác sĩ Tôn Thất Tùng là con, và vợ Bác sĩ Đ&#223;ng Văn H&#223;. Bác sĩ Tùng là bà con và hàng xóm, cách nhà tôi hai nhà, và Bà Chi ở sát nhà Bác sĩ Tùng. Bà là bạn thân của Ông Tô Quang B&#223;u, thầy tôi. Nên chúng tôi qua lại thường, và tôi coi bà như là chị, và bà như cũng đi&#223;i với tôi như em mình.

Sau 1945, bà Chi đem con đi Pháp, ở Paris cho chúng đi học. Lúc đó tôi du học ở London. Mùa hè nào cũng có vợ Paris chị và nhà bà như, có khi ở cùng tháng. Những sau 1954, bà tự ra thân với phía Bắc Việt, có lẽ vì Bác sĩ Tùng và ông B&#223;u ở phía đó, cũng có thể vì Bác sĩ H&#223;, lúc đó là Thi&#223;u tá Quân Y trong quân đội Việt Nam, mà lại thêm có vợ bé. Tôi thì công tác với Tình Thế Ngô Đình Diệm. Vì vậy mà tôi không đi lại với gia đình Bà Chi nữa.

Sau 1960, và nhất là sau 1968, thì "chính quyền" lại càng rõ ràng hơn nữa, vì Bà Chi làm bí thư cho Bà Nguyễn Thị Bình. Hai người con bà như cũng "anti-Saigon" rất hăng, và khi "phe ta" thắng trận năm 1975 thì một con đi&#223;u đấu nhau với Việt Nam thậm chí ngay.

Qua bạn bè, đi&#223;c biết là anh B&#223;u Kiên (nay đã mất), một người bạn thân của gia đình bà Chi, mà cũng thân tôi, tôi đi&#223;c biết như trên, nên sau 1975, tôi vẫn giữ thái độ "kính nhi viễn chi".

Nhưng một hôm, vào khoảng năm 1978, nhân dịp ghé Paris, gặp anh B&#223;u Kiên, anh như báo: "Sao toa không đến thăm Chị Chi". Tôi trả lời: "Số mệnh! Chị Chi như tự tui mà đến!"

Anh Kiên như nói: "Đến đi! Chị họ thăm toa đó!" Tôi ngạc nhiên. Anh Kiên như nói thêm: "Nay,

## Công Sơn Nghệ Sao Việt Nam Thành Ngô Đình Diệm?

T&#225;c Gi&#7843;: Tôn Thất Thi&#223;n

Ch&#250;a Nh&#7853;t, 13 Th&#225;ng 2 N&#259;m 2011 11:15

thay đ&#223;i r&#223;i!". Tôi nghĩ: "À, nh&#223; r&#223;a!". Và m&#223;t hai hôm sau, tôi đ&#223;i n&#223; tho&#223;i đ&#223;n bà Chi. Bà tr&#223; l&#223;i r&#223;t vui v&#223;, xem nh&#223; ch&#223;ng có gì x&#223;y ra gi&#223;a ch&#223; y và tôi t&#223; 1954 c&#223;, và b&#223;o tôi đ&#223;n ch&#223;i. Ch&#223; l&#223;i nói thêm là Ch&#223; s&#223; làm "purée de pomme de terre" cho tôi ăn. Xin nói đó là món ăn mà tr&#223;c c&#223; 1954 bà y th&#223;ng cho tôi ăn. Bà làm r&#223;t ngon, và tôi r&#223;t thích.

Trong bu&#223;i tái ng&#223;, nói chuy&#223;n lông bông luôn m&#223;y gi&#223; đ&#223;ng h&#223;. Tôi ng&#223;i nghe nhi&#223;u h&#223;n là nói, và nghe ba m&#223; con đua nhau đ&#223; kích Vi&#223;t C&#223;ng k&#223;ch li&#223;t! Tôi s&#223;ng s&#223;t. Tôi không dám h&#223;i t&#223;i sao, nh&#223;ng ch&#223; đoán, nh&#223; bà Chi nói "t&#223;i nó t&#223; l&#223;m", và nh&#223; anh B&#223;u K&#223;nh cho bi&#223;t tr&#223;c đó là trong chuy&#223;n v&#223; Vi&#223;t Nam bà không đ&#223;c Vi&#223;t C&#223;ng ti&#223;p đ&#223;n ni&#223;m n&#223;, vì nó th&#223;ng r&#223;i nên không c&#223;n đ&#223;n bà n&#223;a. Bà thì l&#223;i t&#223;ng r&#223;ng vì bà là ng&#223; i có công, nh&#223;t là đã giúp c&#223;ng s&#223;n trong vi&#223;c tuyên truy&#223;n (con đ&#223;i th&#223;n Tri&#223;u Nguy&#223;n mà l&#223;i đ&#223;ng v&#223; phe cách m&#223;ng, bí th&#223; Bà Nguy&#223;n Th&#223; Bình, &#223; ngay Paris, trong m&#223;t cu&#223;c đ&#223;m phán h&#223; tr&#223;ng).

Ng&#223; i con thì có th&#223; l&#223; là "t&#223;i nó đ&#223;t quá" (nó nói r&#223;ng Mã Lai không ph&#223;i là qu&#223;c gia đ&#223;c l&#223;p, còn Lê Đ&#223;c Th&#223;, đ&#223;c anh ta đ&#223;n đ&#223; coi thành t&#223;u kinh t&#223; k&#223;ng&#223; Pháp lúc vi&#223;ng thăm Paris thì cho r&#223;ng "ch&#223;ng có gì đáng đ&#223; ý")!! Nh&#223;ng đ&#223;i u đáng ghi nh&#223;t là giây phút ch&#223;t c&#223;a cu&#223;c tái ng&#223;. Lúc đó cũng g&#223;n 12 gi&#223; khuya. Bà Chi đ&#223;a tôi ra c&#223;a, và cùng tôi đ&#223; m&#223;y b&#223;c ra gi&#223;a ph&#223;, lúc đó v&#223;ng. Tôi không h&#223; đ&#223;c p&#223; gì đ&#223;n ông Di&#223;m trong cu&#223;c g&#223;p g&#223;, nh&#223;ng tr&#223;c khi chia tay bà ta nói: "Nghĩ k&#223; l&#223;i, ch&#223; có Ông Di&#223;m là h&#223;n h&#223;t!".

3/ Chuy&#223;n th&#223; ba là m&#223;t chuy&#223;n v&#223; kiên nh&#223;n, hay có th&#223; nói là lì l&#223;m. T&#223; năm 1963 tôi h&#223;ng nghĩ r&#223;ng Ông H&#223; Chí Minh ph&#223;i có chia s&#223; v&#223;i nh&#223;ng ng&#223; i trong Đ&#223;ng m&#223;t nh&#223;n đ&#223;nh gì v&#223; cu&#223;c đ&#223;o chánh. Nh&#223;ng s&#223;u t&#223;m tài li&#223;u, h&#223;t năm này qua năm khác, không th&#223;y có m&#223;t nh&#223;n đ&#223;nh nào c&#223;a Ông H&#223;. T&#223;t nhiên, đ&#223;i u đáng làm nh&#223;t là h&#223;i nh&#223;ng ng&#223; i g&#223;n g&#223;i Ông H&#223;.

Nh&#223;ng h&#223; là ng&#223; i "ph&#223;a bên kia", và h&#223; l&#223;i &#223; Hà N&#223;i. Làm đ&#223;c vi&#223;c này h&#223;u nh&#223; là vô hy v&#223;ng. Nh&#223;ng, may thay, tôi đã làm đ&#223;c.



### &#223; Tác Gi&#223; : Tôn Thất Thi&#223;n

Trong th&#223;i gian g&#223;n đây tôi may m&#223;n g&#223;p m&#223;t ng&#223; i t&#223; Hà N&#223;i, mà tôi quen khá thân tr&#223;c năm 1954. Và cũng r&#223;t may, ng&#223; i này là m&#223;t ng&#223; i hi&#223;m có đã đ&#223;c chính tai mình nghe Ông H&#223; nh&#223;n đ&#223;nh v&#223; đ&#223;o chánh 1963.

Ng&#223; i này tuy&#223;t đ&#223;i c&#223;m tôi ti&#223;t l&#223; tên trong khi y còn s&#223;ng, vì đây là m&#223;t "bí m&#223;t thâm cung", nên tôi ch&#223; g&#223;i y là "Cán b&#223; X". Cán b&#223; X đã k&#223; cho tôi nghe câu chuy&#223;n n&#223; sau: Y là m&#223;t ng&#223; i có m&#223;t t&#223;i Ph&#223; Ch&#223; T&#223;ch &#223; Hà N&#223;i ngày x&#223;y ra đ&#223;o chánh &#223; Sài Gòn. Y thu&#223;c m&#223;t nhóm đ&#223;c Ông H&#223; cho g&#223;p chi&#223;u ngày 2/11/1963.

Khi vào Ph&#223; Ch&#223; T&#223;ch thì Ông H&#223; đ&#223;ng b&#223;n ti&#223;p m&#223;t phái đ&#223;n gì đó. Y ph&#223;i đ&#223;i ngoài hành lang. Đ&#223;ng đ&#223;i thì th&#223;y có ng&#223; i mang m&#223;t bao th&#223; vào cho Ông H&#223;. Nhìn vào, th&#223;y Ông m&#223; th&#223; ra đ&#223;c, xong, không nói gì, b&#223; th&#223; vào túi, r&#223;i ti&#223;p t&#223;c ti&#223;p khách. M&#223;t lúc sau, khách đ&#223; r&#223;i, Ông cho g&#223;i nhóm c&#223;a Cán b&#223; X vào, và nói:

"Lúc n&#223;y ng&#223; i ta báo cho Bác bi&#223;t là Ông Di&#223;m v&#223;a b&#223; l&#223;t đ&#223;. Ông Di&#223;m là k&#223; đ&#223;ch th&#223; gh&#223; g&#223;m nh&#223;t c&#223;a Bác. Nay Ông đã b&#223; lo&#223;i r&#223;i, thì chi&#223;n th&#223;ng ch&#223;c ch&#223;n s&#223; v&#223; ta r&#223;i."

L&#223;ch s&#223; Mi&#223;n Nam Vi&#223;t Nam t&#223; 1963 đ&#223;n 1975 có th&#223; th&#223;u g&#223;n trong câu nói đó, và nh&#223;ng

## Công Sơn Nghĩa Sao Việt Nam Tổng Công Ngô Đình Diệm?

Tôn Thất Thiển

Chợ Nhớn, 13 Tháng 2 Năm 2011 11:15

---

người tôi nhận là thu c v Đ Nhật Công Hoà nên nh c nh nh ng cá nhân, hay đoàn th , đã nhúng tay vào việc l t đ và h sát Tổng Công Ngô Đình Diệm nên suy ni m v câu nói đó và trách nhi m c a mình v nh ng gì đã x y ra t 1963 đ n nay.

3G McKeno

Oakland, CA